

**Udflytning fra botilbud
-Når kommunen tager initiativet**

Oplæg af Knud Ramian

Folkesundhed og kvalitetsudvikling

15. maj 2011

Der er tre pejlemærker for dette seminar:

- Det ene er udflytning fra botilbud
- Det andet pejlemærke er at initiativet til udflytning i stigende grad har flyttet sig fra borgeren til kommunen.
- Det tredje pejlemærke er det synspunkt, at udflytninger både udgør en trussel og en mulighed. Den faglige opgave må være at øge mulighederne og begrænse truslerne.

Vidensdeling er en del af opgaveløsningen

Omkring udflytninger

Videnscenter for Socialpsykiatri og vi har gennem en årrække været optaget af udflytninger fra botilbud. Der er faktisk ikke megen viden om det.

Men vi ved at selv en ønsket udflytning for mange er en voldsom begivenhed.

I det seneste projekt som afsluttes nu undersøgte vi effekten af botilbud ved at studere udflytninger.

Der var to projekter.

I det ene delprojekt studerede Birgitte Ahlgreen 9 borgere under 30 år som alle havde haft en sz-diagnose og længerevarende indlæggelser - de havde altså ikke været småsyge, men de havde klaret sig mindst 2 år i egen lejlighed efter, at de var flyttet fra et botilbud - så det var ikke et tilfældigt resultat.

I det andet delprojekt gjorde fire botilbud det samme. De fulgte op på udflytninger, som de selv havde været involveret i. Det er ganske utroligt, så få botilbud, der laver den øvelse, men vi har faktisk lavet en vejledning.....

Når man bevidst studerer succesfulde udflytninger lærer man noget om, hvordan sådan noget kan lade sig gøre. Så det er jo opmuntrende beskæftigelse. Erfaringerne fra disse udflytninger har vi skrevet flere rapporter, men da vi omsider skulle formidle resultaterne i en konferenceform kunne se den nye udvikling - at det er kommunerne, der tager initiativet. Vi kan se en tilsvarende udvikling på andre områder end botilbuddene, men dette seminar måtte nødvendigvis begrænse sig til flytninger fra botilbud. Årsagerne til og motiverne bag denne udvikling er mange og ofte sammenblandede, men det ændrer ikke ved at initiativet har flyttet sig.

I det følgende vil vi forsøge at aktualisere projektets erfaringer i lyset af den situation, hvor det er

kommunen, der tager initiativet. Om vores oversættelse holder stik vil drøftelserne afsløre.

Flytninger kommer bag på botilbuddene

Den første erfaring fra projekterne, som jeg vil trække frem, er at flytninger ofte kommer bag på botilbuddene.

Det var karakteristisk for casepersoner i undersøgelsen var at de tog initiativet til flytning af egen drift - ofte før fagfolkene syntes, at de var parate til det.

Nu har situationen ændret sig. I stadig stigende grad er det ikke borgerne, der tager initiativet til en flytning, men det er kommunen.

Men i begge tilfælde er det noget, der kan komme bag på botilbuddene.

Udflytningskompetencer i botilbuddene

Det, der gik igen i undersøgte succesflytninger var botilbuddenes måde at forholde sig til denne situation på. Det er det, vi har kaldt for udflytningskompetence.

1. Respekt for flytteønsker - også de uplanlagte
2. Fokus på udflytning. Den vigtigste kilde til fokus på udflytning var at holde kontakten og lære af de, der var flyttet.
3. Metode i udflytningsarbejdet. De involverede botilbud fandt alle anledning til at skabe metode i deres udflytningsarbejde. En af de mere farverige metodebeskrivelser kan I se her. De andre ligger på nettet.
4. Ressourcer til kontinuitet. Mulighederne og viljen til at blive ved i udflytningen vender jeg tilbage til.
5. Ressourcer til at følge op. Det vil sige muligheden for at holde en kontakt og have et tilbud over tid. F. eks. En overnatningsmulighed.

Det ser altså ud til at det præger succesfulde udflytninger, at botilbuddet kan noget. Der er faglighed omkring udflytning, der kan tilbydes. Også selvom borgeren ikke kan så meget, som botilbuddet kunne ønske

Dyrk støtteparatheden

Men hvad var det borgeren skulle kunne?

Vi forsøgte at finde ud af, hvad det ville sige at være flytteklar. Vi kunne konstatere, at der var

meget store forskelle på, hvor gode de udflyttende borgere var til at klare sig selv.

Det afgørende kriterium for udflytning synes altså ikke at være tilstedeværelsen af bestemte færdigheder til selvstændig livsførelse. Det, der var fælles var det vi i dag kalder for støtteparatheden:

Den havde to sider - det er relationelt begreb.

Det var karakterisk at borgerne med de succesfulde udflytninger var i stand at modtage den fornødne hjælp - netop det at tage imod hjælp havde været et vigtigt samarbejdsområde i botilbuddene.

Det var også karakterisk at kommunen fandt ud af tilbyde støtten på en måde så borgeren kan udnytte den - det krævede af og til lidt øvelse. Det handler ikke bare om at overtage timer, men om at overtage en fungerende relation. Det er netop omkring støtteparatheden, at det kan mislykkes og resultatet blive et brud og efterfølgende genindlæggelse af borgeren. - Det er ikke mangel på støttemuligheder, der er problemet. Det når den gensidige støtteparathed ikke kan etableres eller går i stykker. Skal man etablere den gensidige støtteparathed kan det nok ikke nytte, at man starter med at definere de kommunale støttemuligheder alt for firkantede.

Erfaringerne viste at støttebehovet var stort i overgangen, men faldt i takt med at trykningen i den nye situation udviklede sig.

Etableringen af støtteparatheden tror vi også i den nuværende situation er helt afgørende for succesfulde udflytninger.

Kontinuitetssikring i overgangen

Kontinuitet i den kaotiske overgangsperiode er vigtig. Spørgsmålet er hvem, der etablerer den? I undersøgelsen var det karakteristisk for de vellykkede udflytninger, at botilbuddet fastholdt kontakten indtil den fornødne støtteparathed var etableret. Og måske fastholdt et tilbud om fortsat kontakt og mulighed for overnatning i svære perioder, som alternativ til indlæggelse. Det var måske lidt påfaldende så lidt udfarende kommunerne var i disse forløb.

Vi ved fra andre steder, at det kan være lige så vigtigt, at det nye tilbud overtager kontakten inden udflytningen.

Kontinuitetssikringen er vigtig og når nu initiativet skifter, tror jeg man skal anbefale, at de modtagende får ansvar og muligheder for kontinuitetssikringen.

Professionelles følelser omkring udflytning

Der viste sig mere en metode og faglighed omkring udflytningen. Der synes at være nogle følelser eller måske fordomme på spil.

Botilbuddene fejlvurderer andres støtte-evne

Fagfolkene i et botilbud undervurderer modtagernes evner og vilje til at støtte. Derfor skal borgeren være rigtig god før udflytning kommer på tale.

Det betyder at overlæggeren for udflytning kommer til at ligge for højt.

Det kan også betyde, at man fastholder en kontakt til den udflyttede, der gør det vanskeligere at skabe en ny relation.

Modtagerne fejlvurderer botilbuddets indsats

Fagfolkene i kommunen undervurderer botilbuddets faglighed og erfaringer. De ønsker et 'rent cut', at starte på en 'frisk' - uden fordomme. Sommetider sker det fordi de bliver udsat den fejlvurdering jeg lige har beskrevet.

Det kan betyde, at der ikke etableres kontinuitet nok i overgangen og at opnåede indsigter og de etablerede relationer ikke udnyttes og borgeren bliver gjort til genstand for unødige eksperimentering.

Hvem er det sværest for?

Alle borgere i vores undersøgelse havde en skizofreni-diagnose og havde inden opholdet i botilbuddet været langvarigt indlagte og i en svær krise. Så på disse områder var de ens.

Diagnosen kan derfor ikke bruges som forklaring på evt. Forskelle i resultat. Selvom alle de undersøgte havde klaret sig 2 år i egen bolig var der store forskelle i graden af social integration.

Når vi opdelte dem i socialt integrerede, socialt sårbare og socialt udsatte mest på baggrund af hvor meget støtte de havde brug for, blev det meget tydeligt, at de borgere, der havde haft vanskeligheder siden barndommen også var de, der havde brug for mest hjælp.

Det er måske vigtigt for den kommunale visitation at sikre sig en god social anamnese og ikke forfalde til tillægge diagnostiske kriterier for stor betydning.